

Ray Bradbury: A világ utolsó éjszakája

(Göncz Árpád fordítása)

- Mit csinálnál, ha tudnád, hogy ez a világ utolsó éjszakája?
- Hogy mit? Ezt komolyan kérded?
- Igen. Komolyan.
- Nem tudom. Még sose gondolkodtam rajta.

A férfi kitöltött egy kis kávé. Hátul a két kicsi lány játszott építőköccakkal, a nappali szoba szőnyegén, a lámpák zöldes fényében. Az esti levegőben a pörkölt kávé könnyű, tiszta illata lebegett.

- Nos, ideje lenne gondolkodnod rajta.
- Ezt nem mondod komolyan.

A férfi bólintott.

- Háború?

A férfi a fejét rázta.

- Csak nem hidrogén- vagy atombomba?
- Nem.

- Vagy baktérium-hadviselés?

– Egyik sem – mondta a férfi és elgondolkodva kevergette kávéját. – Csak annyi, mondjuk, mint mikor egy könyv becsukódik.

- Ezt nem értem.

– Nem, és tulajdonképpen én sem; csak érzem. És néha megrémülök, néha meg még azt sem, csak békességet érzek. – Ránézett a két kicsi lányra; szőke hajuk csillogott a lámpa fényében. – Eddig még nem szóltam róla. Négy napja álmodtam először.

- Mit?

– Az álmodat. Azt, hogy minden véget ér. Egy hang közölte. Nem valaminek vagy valakinek a hangja, akire emlékeznék; csak egy hang, és azt mondta: a Földön minden megáll. Másnap nemigen gondoltam rá, de mikor bementem a hivatalba, és megpillantottam Stan Willist, amint a délután közepén merengve néz ki az ablakon, és azt mondtam: „Nem adnám egy vak lóért, ha tudnám, mi jár az eszedben, Stan” – ő meg azt mondta, fura dolgot álmodott az éjszaka, s mielőtt még elmondta volna az álmát, már tudtam, mi az. Elmondhattam volna neki én is, de ő mondta el, s én hallgattam.

- Ugyanazt álmodta, mint te?

– Pontosan. Mondom: ugyanazt álmodtam én is. Még csak meg sem lepődött. Sőt megkönnyebbült. Aztán, csak a hecc kedvéért, körbejártuk a szobákat, ő is, és, én is. Nem beszélünk össze. Csak elindultunk magunktól, s mindenütt azt láttuk, hogy az emberek maguk elé merednek, az asztal lapját, a kezüket nézik, vagy kibámulnak az ablakon. Beszéltem is egyik-másikkal. Ugyanígy Stan.

- Ők is ugyanazt álmodták?

- Mind. Pontosan.

- És te hiszel benne?

- Igen. Még semmiben nem voltam biztosabb.

- És mikor lesz vége? Mármint a világnak.

– Számunkra valamikor ma éjszaka, aztán, ahogy az éjjel továbbhalad a Föld körül, a többieknek is mindenütt. Huszonnégy óra, és mindenkinek vége.

Egy darabig csak ültek, és hozzá se nyúltak a kávéjukhoz. Aztán lassan a szájukhoz emelték, megitták, s közben egymást nézték.

- Hát ezt érdemeltük? – kérdezte az asszony.

- Ez nem érdem kérdése; egyszerűen csak nem megy tovább. Látom, nem is vitatod. Miért?

- Talán nekem is megvan rá az okom.

- Ugyanaz, mint a többieknek a hivatalban?

Az asszony lassan bólintott.

– Csak nem akartam szólni. Én tegnap éjjel álmodtam. Az asszonyok az utcában ma erről beszélgettek. Az álmukról. Azt hittem, véletlen. – Fölvette az esti lapot. – Az újságban nincs benne.

- Minek, úgylis mindenki tudja.

A férfi hátradőlt a székében, az asszonyt figyelte.

- Félsz?

- Nem. Azt hittem, fogok, de nem.

- Hol az a híres létfenntartási ösztön, amiről annyit beszélnek?

– Nem tudom. Talán ha az ember logikusnak tart valamit, nem izgul miatta. Ez pedig logikus. Az életmódunkból csak ez következhetett.

- Nem éltünk nagyon rosszul, ugye?

– Nem. De nagyon jól sem. Azt hiszem, épp az a baj: nemigen törődünk semmi mással, csak önmagunkkal, míg a világ jó része nyakig volt a szörnyűbbnél szörnyűbb gondokban.

A két kicsi lány kacagott a nappaliban.

- Azt hittem, az emberek majd üvölni fognak az utcán, hogy ilyesmi vár rájuk.
- Nem hiszem. Ami valóság, attól az ember sosem üvölt.
- Tudod, nekem semmi más nem fog hiányozni, csak te meg a gyerekek. Sem a várost, sem a munkámat nem szerettem, csak titeket hármotokat. Semmi más nem fog hiányozni, talán csak az évszakok változása meg egy pohár jéghideg víz, ha meleg van, meg talán az alvás. De hogy vagyunk képesek rá, hogy csak ülünk itt, és erről így beszéljünk?
- Mert egyebet nem tehetünk.
- Nyilván; mert ha tehetnénk, megtennénk. Azt hiszem, a világtörténelemben ez az első eset, hogy mindenki pontosan tudja, mi lesz vele az éjszaka.
- Kíváncsi volnék, hogy ma este, az elkövetkező néhány órában a többiek mit csinálnak.
- Színházba mennek, rádiót hallgatnak, nézik a tévét, lefektetik a gyerekeket, s lefeküsznek maguk is, mint mindig. Mint mindig... s ebben van valami, amire joggal büszkék lehetnek.
- Egy pillanatig némán ültek, aztán a férfi kitöltött magának még egy csésze kávé.
- És mit gondolsz, miért épp ma éjjel?
- Csak.
- És miért nem bármelyik más éjjel, az elmúlt évszázadban, ötszáz vagy akár ezer évvel ezelőtt?
- Talán mert még sose volt a történelemben 1969. október 19-e, most meg az van, ez az egész; mert ez a dátum jelentősebb, mint eddig bármelyik másik; mert épp ebben az évben áll úgy minden, ahogy áll világszerte, s ezért kell hogy vége szakadjon.
- Ma éjjel erre is meg arra is bombázó repülőgépek szelik át az óceánt, menetrendszerűen, és soha nem érnek földet.
- Ez is hozzátartozik a miérthez.
- Nos – mondta a férfi, és felállt –, akkor most mi legyen? Elmosogassunk?
- Elmosogattak, s az edényt különös gonddal rakták helyére. Fél kilenckor lefektették a két kicsi lányt, búcsúzóul mindketten kaptak egy-egy puszit, aztán felgyújtották az ágyuk mellett az éjjeli lámpát, és épp egy picit nyitva hagyták az ajtót.
- Kíváncsi lennék... – mondta a férfi, mikor a hálószobából kijött, s pipával a kezében megállt, s egy pillanatra visszaneézett.
- Mire?
- Hogy az ajtó teljesen becsukódik-e, vagy egy csöppet nyitva marad, hogy behatoljon némi fény.
- Én arra lennék kíváncsi: vajon a gyerekek tudják-e?
- Nem, dehogyis.
- Leültek, újságot olvastak, beszélgettek, zenét hallgattak a rádión, aztán együtt ültek a kandalló elé, nézték a parazsat, miközben az óra elütötte a fél tizenegyet, tizenegyet, és fél tizenkettőt. A többiekre gondoltak; a világon mindenkire, s hogy hogyan töltötték az estéjüket.
- Nos... – mondta a férfi végül.
- Megcsókolta a feleségét, hosszú időre.
- Mi jók voltunk egymásnak.
- Nincs kedved sírni? – kérdezte a férfi.
- Azt hiszem, nincs.
- Végigmentek a házon, leoltották a lámpákat, bementek a hálószobába, megálltak az éjszaka hűvös sötétjében, levetköztek, s visszahajtották a paplant.
- Olyan finom, tiszta a lepedő.
- Fáradt vagyok.
- Mind fáradtak vagyunk.
- Bebújtak az ágyba, s feküdtek hanyatt.
- Egy pillanat – mondta az asszony.
- A férfi hallotta, hogy fölkel, és kimegy a konyhába. De jött is már vissza.
- Nyitva hagytam a mosogató csapját.
- Volt ebben valami nagyon mulatságos, és a férfi elnevette magát. Az asszony is nevetett, mert tudta, miért olyan mulatságos az, amit csinált. Aztán nagy sokára abbahagyták a nevetést, s csak feküdtek az ágyban az éjszaka hűvöseiben, fogták egymás kezét, s a fejük összehajlott.
- Jó éjszakát – mondta a férfi.
- Jó éjszakát – mondta az asszony.